Aan de Raad

Made, 15 oktober 2026

Raadsvergadering 15 oktober 2026	**Registratienummer:** 2026012588 **Casenr:** Meerdere
Onderwerp: Participatieverordening	

Portefeuillehouder: W.G.M. Alink **Ambtelijke coördinatie:** Middelen **Steller:** N. Stremme- van Pelt	**Bijlagen:** 1. Raadsbesluit 2. Participatieverordening 3. Toelichting Participatieverordening 4. Tijdlijn 5. Advies Adviesraad Sociaal Domein en antwoordbrief college	**Voorbereiden 'Raad in Gesprek':** ■ Ja ☐ Nee

SAMENVATTING
De Wet versterking participatie op decentraal niveau is op 1 januari 2025 in werking getreden. Uiterlijk per 1 januari 2027 moet de bestaande Inspraakverordening zijn vervangen door een Participatieverordening. Met deze Participatieverordening leggen we regels vast over participatie en het uitdaagrecht.

VOORGESCHIEDENIS
Op 12 september 2024 is het Participatiebeleid door uw gemeenteraad vastgesteld. Tegelijkertijd besloot uw gemeenteraad dat:

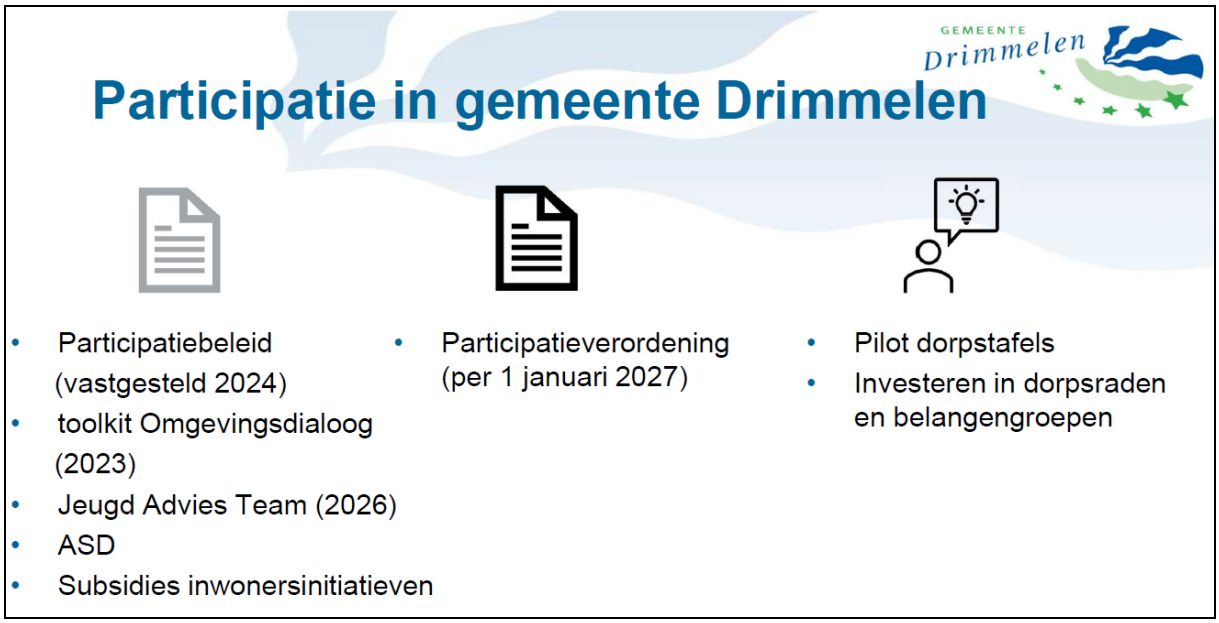
a. een participatieadviseur wordt aangesteld;
b. een evaluatie van het Participatiebeleid zal plaatsvinden;
c. dat vóór 1 januari 2027 een Participatieverordening wordt voorgelegd aan de gemeenteraad.

Vanaf februari 2025 is de participatieadviseur aangesteld die aan de slag is gegaan met het uitvoeren en inbedden van het Participatiebeleid, de evaluatie van het Participatiebeleid en het voorbereiden van de Participatieverordening. Per raadsbrief informeerden we u eerder over de Participatieverordening.

WAT WILLEN WE BEREIKEN?
Uw gemeenteraad moet een Participatieverordening vaststellen. Met deze Participatieverordening borgen we juridisch ons gemeentelijk Participatiebeleid.

Maar wat is nu het verschil én de relatie tussen de Participatieverordening en het Participatiebeleid? Een Participatieverordening bevat juridisch bindende basisregels over participatie. Participatiebeleid is breder en beschrijft de visie, doelen en de manier van samenwerken, maar is niet juridisch van aard.

Hoe ziet het 'participatielandschap' in gemeente Drimmelen er nu uit? Van links naar rechts ziet u in onderstaande figuur wat er al is, wat nu voor ligt en waar we mee aan de slag willen gaan.

De Participatieverordening ligt nu aan u voor en legt de basisregels vast over het door de gemeente betrekken van inwoners bij voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid. Ook legt het vast onder welke voorwaarden we het uitdaagrecht toepassen (uitdaagrecht = inwoners en maatschappelijke partijen kunnen gemeente vragen om uitvoering van een gemeentelijke taak over te nemen).

HOE PAST DIT BINNEN BELEID EN WETGEVING?
De Wet versterking participatie op decentraal niveau verplicht gemeenten om per 1 januari 2027 de gemeentelijke Inspraakverordening te vervangen door een Participatieverordening. De VNG heeft hiertoe een modelverordening aangereikt. Alle overheden zijn aan de slag met een Participatieverordening. Vanuit deze modelverordening, landelijke voorbeelden én ons gemeentelijk beleid en bijhorende werkwijze zijn we van start gegaan.
Ook vanuit de Omgevingswet worden gemeenten en initiatiefnemers gestimuleerd om vroegtijdige participatie uit te voeren voor betere plannen en meer draagvlak.
In het bestuursakkoord ‘Een nieuwe koers vooruit’ is participatie aangehaald, waaronder de Participatieverordening.

WAT GAAN WE DOEN?
In dit voorstel leggen we u de Participatieverordening ter vaststelling voor. In dit voorstel delen we eerst aandachtspunten vanuit de evaluatie Participatiebeleid.

Evaluatie Participatiebeleid
Het Participatiebeleid is september 2024 vastgesteld. Daarvoor haalden we eerst input op bij onze inwoners en de interne organisatie. Dit is verwerkt in het vastgestelde Participatiebeleid.

In 2025 is een participatieadviseur aangesteld die het beleid heeft uitgerold in de organisatie. Daarmee is de inbedding van participatie gestart. Tijdens afgelopen jaar haalden we evaluatiepunten op. Dit hebben we gedaan met behulp van:

1. Interne interviews met een aantal medewerkers van de verschillende afdelingen. We blikten terug op diverse participatieprocessen.
2. Evaluaties van een twee grotere doorlopen participatieprocessen. Bij deze processen is een langere periode intensief samengewerkt met inwoners. Aan het einde van die participatieprocessen blikte men gezamenlijk terug.

3. Intern terugblik op de doelen en werkwijze van het Participatiebeleid. We keken terug met medewerkers, collegeleden en MT-leden middels gesprekken.
4. Ook spraken we met Adviesraad Sociaal Domein, dorpsvertegenwoordigingen (Dorpsbelang Lage Zwaluwe en Dorpsraad Wagenberg) en ZLTO over de doelen van de Participatieverordening en het Participatiebeleid.

Meest gehoorde punten zijn:

1. Interne interviews:
   - Bij gemeentelijke projecten en beleidsvraagstukken (gemeente verantwoordelijk en aan zet):
     - Door inwoners en stakeholders actief te betrekken via participatie ontstaat ruimte voor dialoog en voelen mensen zich gehoord en gewaardeerd.
     - Maatwerk staat centraal: we zetten diverse middelen en participatievormen in, waarbij flexibiliteit wordt toegepast wanneer de situatie daarom vraagt en dat mogelijk is.
     - Inloopbijeenkomsten zijn een veelgebruikte en gewaardeerde participatievorm. De informele sfeer stimuleert persoonlijke gesprekken en laagdrempelig contact.
     - Stakeholders worden vroegtijdig en actief betrokken bij processen. Daarbij houden we aandacht voor een zo representatief mogelijke deelname van verschillende doelgroepen.
     - Er wordt bewust gekozen voor uiteenlopende participatiemiddelen, waarbij we de vorm laten aansluiten bij zowel de doelgroep als het onderwerp.
     - Er wordt actief teruggekoppeld aan deelnemers. Tegelijkertijd liggen er kansen om de communicatie verder te versterken, zodat deelnemers en inwoners zich ook bij langdurige trajecten optimaal geïnformeerd en betrokken blijven voelen.
     - Er is aandacht voor duidelijke kaders, rollen en verwachtingen. Door blijvende aandacht kan de samenwerking nog effectiever en transparanter worden vormgegeven.

   - Bij RO-projecten van initiatiefnemers, waarbij zij verantwoordelijk en aan zet zijn:
     - Inloopbijeenkomsten zijn een veelgebruikte participatievorm. De informele opzet creëert een toegankelijke sfeer en biedt ruimte voor persoonlijke gesprekken.
     - Een goede samenwerking tussen initiatiefnemer en gemeente, met oog voor een heldere rolverdeling in zowel de aanpak als de uitvoering, draagt bij aan een soepel participatieproces.
     - De gemeente ondersteunt initiatiefnemers waar nodig met advies over een passende participatieaanpak, bijvoorbeeld rondom het betrekken van belanghebbenden, het kiezen van geschikte participatiemomenten en het afstemmen van rollen en verantwoordelijkheden.
     - Advisering en toetsing van participatie krijgen binnen de interne ruimtelijke werkprocessen een meer structurele en herkenbare plek, wat bijdraagt aan de uitvoering van participatie.

2. Externe evaluaties van een aantal grotere participatieprocessen:
   - Het betrekken van inwoners en de inzet op participatie worden positief gewaardeerd. Vooral de vroegtijdige betrokkenheid van inwoners wordt als een belangrijke meerwaarde gezien.
   - Bewoners voelen zich over het algemeen serieus genomen en waarderen de mogelijkheid om actief mee te denken over plannen en ontwikkelingen.
   - Heldere communicatie over de aanleiding van een traject, de beschikbare invloedruimte, de kaders en de rol van inwoners draagt bij aan een succesvolle participatie.

- Toegankelijke en goed vindbare informatie ondersteunt inwoners om op een laagdrempelige manier betrokken te blijven.
- Duidelijke afspraken over kaders, verwachtingen en rollen zorgen voor een transparant en voorspelbaar participatieproces.
- Het vroegtijdig betrekken van belanghebbenden versterkt de kwaliteit van plannen en vergroot het draagvlak.
- Blijvende aandacht voor een brede en representatieve deelname is belangrijk, zodat uiteenlopende perspectieven worden meegenomen.
- Het bereiken van minder zichtbare of moeilijk bereikbare doelgroepen biedt kansen om participatie verder te verbreden en inclusiever te maken.
- Persoonlijk contact blijkt een waardevolle manier om inwoners te betrekken en in gesprek te blijven.
- Lokale netwerken, verenigingen en vertegenwoordigers spelen een belangrijke rol bij het vergroten van betrokkenheid en het bereiken van diverse doelgroepen.
- Vertrouwen wordt versterkt door openheid over wat vaststaat, waar invloed mogelijk is en hoe inbreng wordt meegenomen in besluitvorming.
- Ook na besluitvorming blijft betrokkenheid belangrijk. Duidelijke terugkoppeling, monitoring en het betrekken van inwoners bij de uitvoering dragen bij aan een duurzame samenwerking tussen gemeente en samenleving.

3. Intern terugblik op de doelen en werkwijze van het Participatiebeleid:
    - De organisatie heeft ervaring met participatie. Het Participatiebeleid biedt hierbij een goede basis, terwijl praktijkervaring en landelijke ontwikkelingen, waaronder nieuwe jurisprudentie, blijven bijdragen aan verdere professionalisering.
    - Het integreren van participatie in bestaande werkwijzen en processen ondersteunt de organisatie en krijgt continu aandacht.
    - Door participatie actief onder de aandacht te brengen en samen met medewerkers te reflecteren op ervaringen, wordt de kwaliteit van participatie steeds verder versterkt.
    - De organisatie heeft hoge ambities op het gebied van participatie. Dit vraagt om een bewuste afweging van tijd, capaciteit en aanpak, zodat participatie effectief kan worden vormgegeven.
    - Het Participatiebeleid biedt duidelijke handvatten als leidraad en biedt voldoende ruimte voor maatwerk, waardoor goed kan worden aangesloten bij de aard en omvang van verschillende participatievraagstukken.
    - Door participatie te verbinden aan projectmatig werken, wordt betrokkenheid van belanghebbenden vroegtijdig en structureel meegenomen in projecten en processen.
    - Er is blijvende aandacht voor een zorgvuldige en tijdige terugkoppeling aan deelnemers, zowel tijdens het proces als na besluitvorming.
    - Het evalueren van participatietrajecten biedt waardevolle inzichten en kansen om te blijven leren en toekomstige processen verder te verbeteren.
    - Er is interesse om meer inzicht te verkrijgen in de effecten van participatie, inclusief de interne en externe opbrengsten en inspanningen. Dit kan bijdragen aan een nog betere onderbouwing en doorontwikkeling van participatie.
    - Naast de inwoners die actief deelnemen, is er ook aandacht voor de zwijgende meerderheid. Instrumenten zoals een digitaal participatieplatform, inwonerspanels en dorpsgericht werken of dorpstafels bieden kansen om een bredere groep inwoners te bereiken.
    - Jongerenparticipatie heeft een positieve impuls gekregen door de inzet van het Jeugd Advies Team, waardoor de stem van jongeren steeds beter wordt meegenomen.
    - Raad in Gesprek wordt gewaardeerd als een laagdrempelige en waardevolle vorm van dialoog tussen raad, inwoners en partners. Door deze vorm verder

onder de aandacht te brengen, kunnen nog meer inwoners hiervan gebruikmaken.
- Dorpsvertegenwoordigingen vervullen een belangrijke rol in de verbinding tussen inwoners en gemeente. Verdere verduidelijking van hun rol en positie kan bijdragen aan een nog effectievere samenwerking.

4. Gesprek met Adviesraad Sociaal Domein, dorpsvertegenwoordigingen en ZLTO.
   - Zij zien verbeterpunten liggen in goede terugkoppeling, een representatieve deelname van betrokkenen, maatwerk per kern, duidelijke rolverdeling, actieve betrokkenheid van relevante partijen en een pragmatische aanpak waarbij al doende wordt geleerd. Daarnaast is heldere communicatie over participatiemogelijkheden en besluitvorming essentieel voor het draagvlak en vertrouwen van inwoners. Bijzondere aandacht is nodig voor jongeren en de leeftijdsgroep onder 50. Ook het voorkomen van enquêtemoeheid is genoemd; zet vragenlijsten doelgericht in.
   - De Adviesraad Sociaal Domein heeft advies over de Participatieverordening uitgebracht aan het college. Bijgevoegd het advies en de antwoordbrief namens het college.

Participatiebeleid
We concluderen uit het bovenstaande dat het Participatiebeleid helpt om participatie meer aan de voorkant, meer gestructureerd en nog beter doordacht toe te passen en uit te voeren. De meest hierboven genoemde aandachtspunten zijn vertaald in het Participatiebeleid; het vraagt dus vooral om toepassing van het beleid. Daarom is een wijziging van het Participatiebeleid nu niet aan de orde.

Aandachtspunten voor onze werkwijze zoals dat al verwoord is in ons gemeentelijk Participatiebeleid:
- In participatieplannen alert blijven op het helder duiden van kaders, rollen en verwachtingen.
- In participatieplannen alert blijven op stakeholdersmanagement, zwijgende meerderheid en representatie. Stakeholdermanagement is het bewust en actief in kaart brengen, analyseren en betrekken van alle personen of groepen die invloed hebben op – of geraakt worden door – een project, besluit of organisatie.
- In participatieplannen alert blijven op informatie, communicatie en terugkoppeling.
- Alert blijven op evaluatie van participatieprocessen.
- Beter vindbaar maken van het Participatiebeleid en de Participatieverordening op onze website voor inwoners, partners en initiatiefnemers.
- Blijven zoeken naar manieren om de zwijgende meerderheid beter te bereiken door middel van bijvoorbeeld een digitaal participatieplatform, inwonerspanels of vormen van dorpsgericht werken, zoals dorpstafels.

Overige aandachtspunten:
- de toolkit Omgevingsgesprek vraagt kleine tekstuele actualisaties. Daarnaast kijken we met RO-medewerkers en planbegeleiders of een actualisering van de toolkit helpend is voor onze advisering richting initiatiefnemers.
- Raad in Gesprek promoten in besluitvormingsprocessen richting inwoners en betrokkenen.
- Aandacht houden voor participatie in werkprocessen, zoals Projectmatig werken.
- Inzicht krijgen in het effect van participatie, zowel binnen de gemeentelijke organisatie als onder de inwoners. Intern: wat levert participatie op en wat ‘kost’ het? Extern: Hoe ervaart de inwoner participatie? We gaan in beeld brengen hoe we dit kunnen doen en wat daarvoor nodig is.

- Er zijn ambities op het vlak van dorpsgericht werken en het investeren in dorpsvertegenwoordigingen.

Participatieverordening
Met de Participatieverordening brengen we de basis voor inwonersparticipatie verder op orde voor onze inwoners en de organisatie. Deze basis biedt, samen met ons Participatiebeleid en de tools die we hebben, duidelijkheid aan inwoners en partijen. Daarnaast helpt dit de gemeentelijke organisatie om een gestructureerde werkwijze toe te passen. Zo bouwen we structureel verder aan participatie én betrokkenheid van onze inwoners bij onze plannen, visies en andere beleidsinstrumenten.

Bij het opstellen van de Participatieverordening zijn we uitgegaan van ons gemeentelijke Participatiebeleid en onze werkwijzen. De Participatieverordening legt vast hoe we werken; het is geen ambitiedocument. Daarom staat hier kort gezegd vooral in wat we al doen:

- Of en onder welke voorwaarden participatie wordt toegepast.
- Dat er voorafgaand aan de participatie een participatieplan wordt gemaakt dat bekend wordt gemaakt.
- Dat na de participatie een eindverslag van de participatie wordt gemaakt dat bekend wordt gemaakt.
- Of en hoe een verzoek tot uitdaagrecht kan worden ingediend en behandeld of afgewezen.
- Dat we aan jongerenparticipatie doen.

In de bijlage zijn de volledige Participatieverordening en de toelichting na te lezen.

Blijvend leren
Ondanks dat participatie niet nieuw is in onze gemeente, is participatie wel relatief nieuw als vakgebied. Het is volop in ontwikkeling. Dat merken we ook tijdens regionale en landelijke kennis- en netwerkbijeenkomsten. De Participatieverordening en het -beleid en andere instrumenten bieden duidelijke handvatten. Dit geeft een solide basis. Tegelijkertijd blijven we de uitvoering met behulp van evaluatie en monitoring verder ontwikkelen, mede in relatie tot andere beleidsterreinen en ambities, zoals communicatie, dienstverlening en dorpsgericht werken.

WIE ZIJN DE BETROKKEN PARTIJEN?
Bij de evaluatie van het Participatiebeleid is gebruik gemaakt van de input vanuit: Kerngroep Dorpsvisie Lage Zwaluwe, Kerngroep Dorpsvisie Wagenberg, medewerkers van diverse afdelingen en clusters, coördinatoren, MT-leden, Collegeleden.

Bij de Participatieverordening: diverse medewerkers van diverse afdelingen, Adviesraad Sociaal Domein, Dorpsbelang Lage Zwaluwe, Dorpsraad Wagenberg en ZLTO.

WAT ZIJN DE KOSTEN?
Aan het opstellen en vaststellen van deze verordening zijn geen aanvullende kosten verbonden. Eventuele financiële consequenties van toekomstige instrumenten of maatregelen ter verdere ontwikkeling van participatie worden afzonderlijk in beeld gebracht en, waar nodig, ter besluitvorming voorgelegd.

WAT ZIJN DE ALTERNATIEVEN?
Een alternatief is de Participatieverordening gewijzigd vast te stellen.

HOE GAAN WE COMMUNICEREN?
De vastgestelde Participatieverordening wordt gepubliceerd via het gemeenteblad op overheid.nl. Daarnaast maken we een pagina op www.drimmelen.nl waarop informatie over participatie te vinden is. Betrokkenen worden op de hoogte gebracht. Op intranet actualiseren we de bestaande pagina's over participatie.

WAT IS DE VERVOLGPROCEDURE?
Na uw besluit kan de Participatieverordening definitief gemaakt worden voor publicatie. De Participatieverordening treedt in werking per 1 januari 2027. Dit geeft de gemeente de ruimte om de verordening verder in te bedden.

Burgemeester en wethouders van Drimmelen

S.K. Maas	B.H.G. Scholtze
Loco-gemeentesecretaris	Burgemeester

,

De raad van de gemeente Drimmelen;

gezien het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 15 september 2026

gelet op de artikelen 149 en 150 van de Gemeentewet, de artikelen 3.1, 2.4 en 3.4 van de Omgevingswet en de artikelen 10.7, 10.2 en 10.8 van het Omgevingsbesluit;

overwegende dat het van belang is:

- lokale democratische processen door participatie van inwoners te verrijken,
- de samenwerking tussen gemeente en inwoners te versterken,
- helderheid te geven over de invulling van de participatie-aanpak,
- helderheid te geven over de invulling van het uitdaagrecht.

B e s l u i t :

1. de ‘Participatieverordening gemeente Drimmelen 2026’ vast te stellen;
2. de Inspraakverordening gemeente Drimmelen 2004 in te trekken.

Made, 15 oktober 2026

de raad voornoemd,

Laten staan ivm handtekening

Laten staan ivm handtekening

Laten staan ivm handtekening